

Protection of bat colonies in attics in Hungary, Romania, Slovakia and Ukraine - ongoing results of the international project HUSKROUA- BAT4MAN

Denisa Lobbová, Slovak Bat Conservation Society

27. 10. 2021 EURONATUR International Bat Conf.

spoločnosť
pre ochranu
netopierov
na slovensku

Hungary
Slovakia
Romania
Ukraine

Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine
ENI Cross-border Cooperation Programme
2014-2020

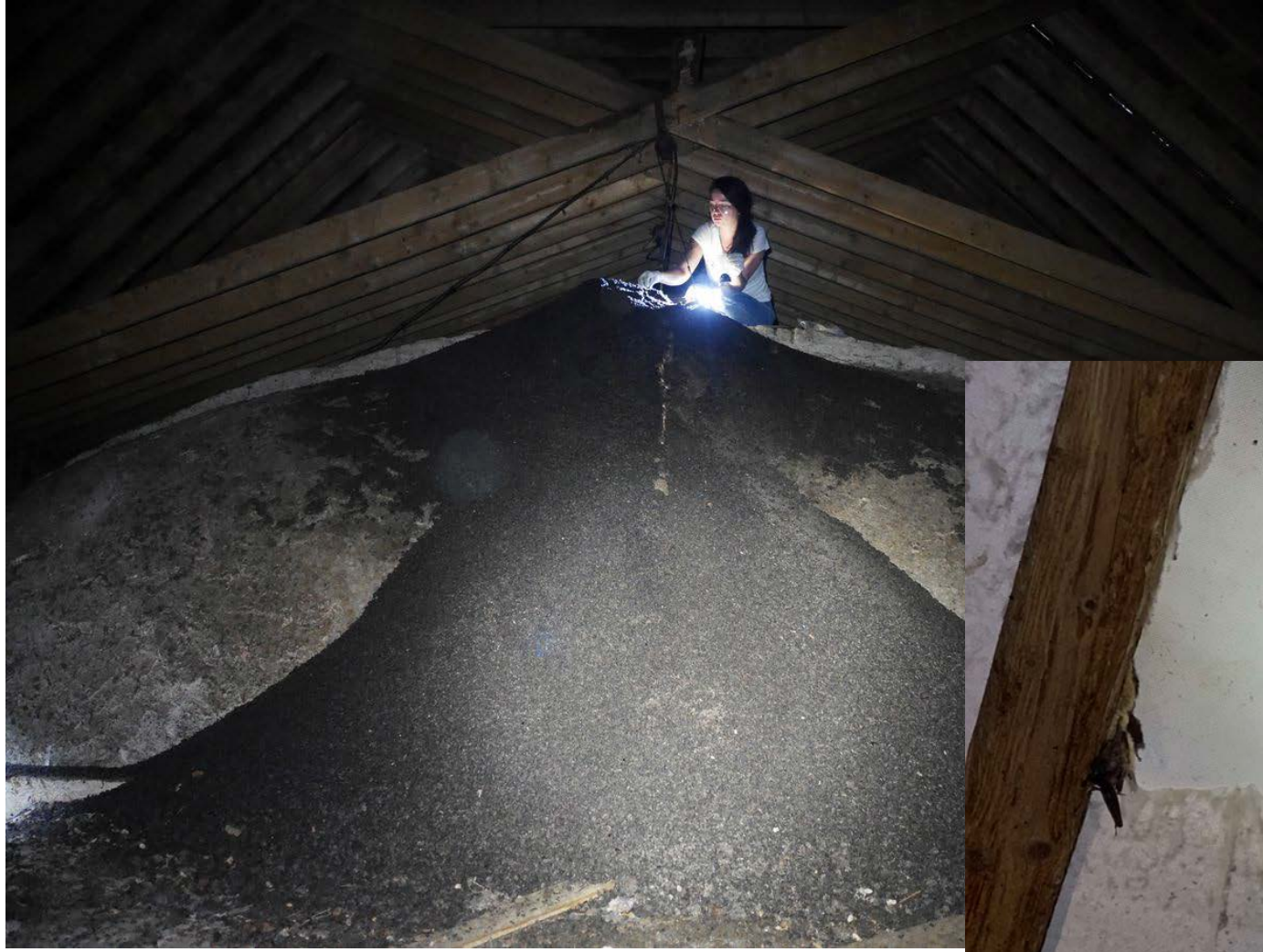

Co-financed by
the European Union

BATS are IN DANGER

WHO ARE BEHIND THE SCENCES?

THE ECONSULT ASSOCIATION

The lead partner of the project

BIRDLIFE HUNGARY

Hungarian Project partner

SLOVAK BAT CONSERVATION SOCIETY

The Slovakian Project partner

INSTITUTE OF ECOLOGICAL AND RELIGIOUS STUDIES

The Ukranian Project Partner

<https://bat4man.ecoedu.ro>
<https://bat4man.netopiere.sk>

03/2020 - 03/2022

Our Aims

SUPPORT CROSS BORDER ACTIONS

support the sustainable use of the environment in cross border regions of Hungary, Slovakia, Romania and Ukraine

SUPPORT JOINT PROTECTION OF BATS

joint protection of bats in the frame of active conservation actions.

INFORM LOCAL COMMUNITIES

by supporting public awareness campaign

GOOD PRACTICES

imparting good practices for local communities.

Actual state assessment of bat colonies in the CB area and estimation of potential risks (survey)

Databáza reprodukčných kolónií Denis Lobban

Lokalita: Dlhá Lúka - rkk sv. Anny Uložiť

[Domov](#) / [Lokalita](#) / [Lokalita: Dlhá Lúka - rkk sv. Anny](#)

Vytvorené Martin Celuch, 08.08.2020

Dlhá Lúka - rkk sv. Anny

Kraj: Prešovský
Okres: Bardejov
Kataster: Dlhá Lúka
GPS: 49.3320621;29.210 na mape
Monitorované časti

Vlastnosti lokality
Polož objektu: rnsko-katolícky kostol

Kontaktné údaje
Kontakt: Koztinská a Rubickí, tel: 0544728338. Kostol patrí do farnosti Zbov. Adresa: 086 33 Zbov, SNP 42 E-mail: farn@farnostzbov.sk Fax: 0908 203 727 Kapsle: 0940 604 425 Kaplán: 0948 213 543

Krytina (typ a farba)
Plech so med. trnovo sivá, vnútri plne latvanie.

Vstup
Vstup z chodu cca 6 m nebrkám tesným, hore poklop

Vstupové otvory
Po 2 spojovateľské otvory - vskóre na oboch stranách lode. Prístup možný aj pomocou žebú, ale podľa trusu nevstupujú

Ostatné poznámky
Netrasen vlneným detskými obuvami, viac na severnej strane, potom letia na západ hneď pod les

Kontroly Pridať kontrolu

24.06.2021 1 report Martin Celuch - Mária Hrivák Uložiť Upraviť Zmazať

28.07.2020 2 report Martin Celuch Uložiť Upraviť Zmazať

Opatrenia Pridať opatrenie

03.08.2020 Martin Celuch Uložiť Upraviť Zmazať

Veľké zrušenie lode rekonštruovanej 1996, hrozí zánik kolónie, stáť dáť detskú na výkore v lodi. Stav je kritický - na vežu nás už nedochví 24.6.2021 pušť, bez príslu, že niečo sa urobí!

Navrh urobiť platformu na krokoch cca 2,5 m širokú a širokou. Tret pod chladiacim murom urobiť plátno. Očistiť plátno z výkore a na výkore dať sie plátno. Skontrolovať potenciálne patice a možné prepádavanie do chvama. Treba skontrolovať aj tesnosť dveri do zadnej novej časti - tam sa nemôžu dostať.

Fotogaléria Pridať album

24.6.2021 Martin Celuch (28 report) Uložiť Upraviť Zmazať

29.7.2020 Denis Lobban (18 report) Uložiť Upraviť Zmazať

28.7.2020 Martin Celuch (28 report) Uložiť Upraviť Zmazať

Poznámky Pridať poznámku

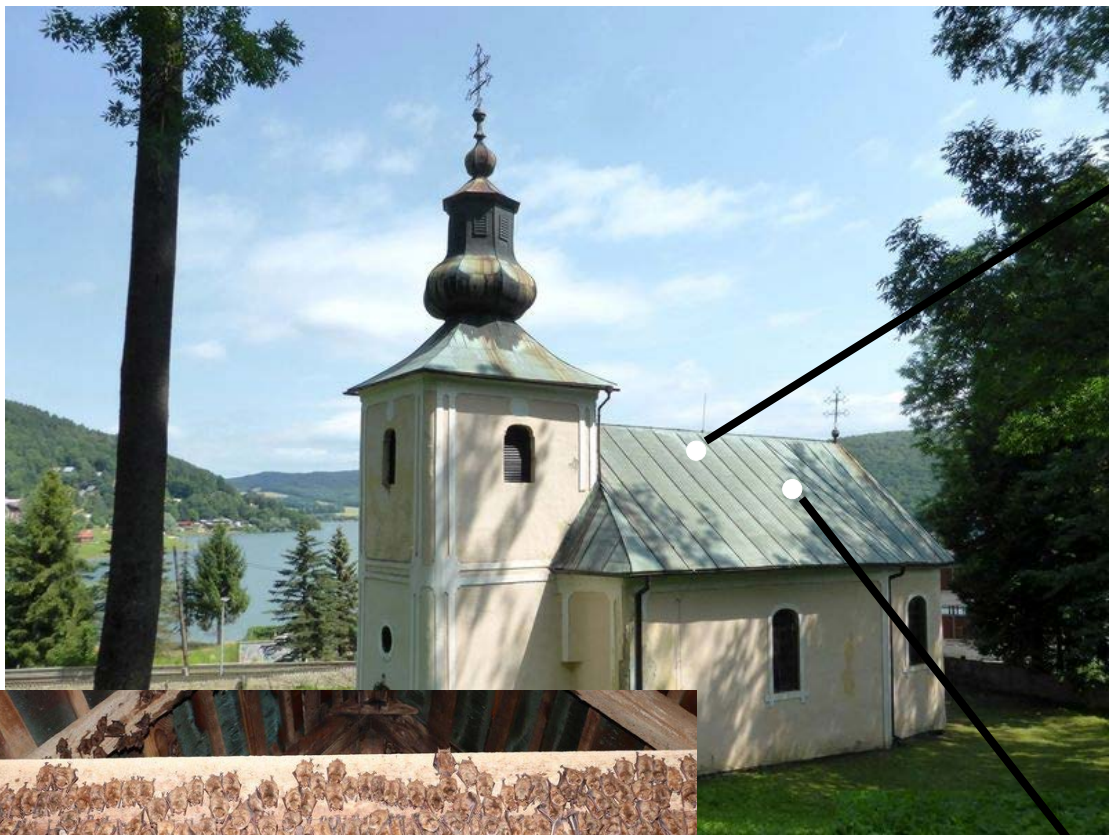

Estimation of impact of climate change risks and light pollution

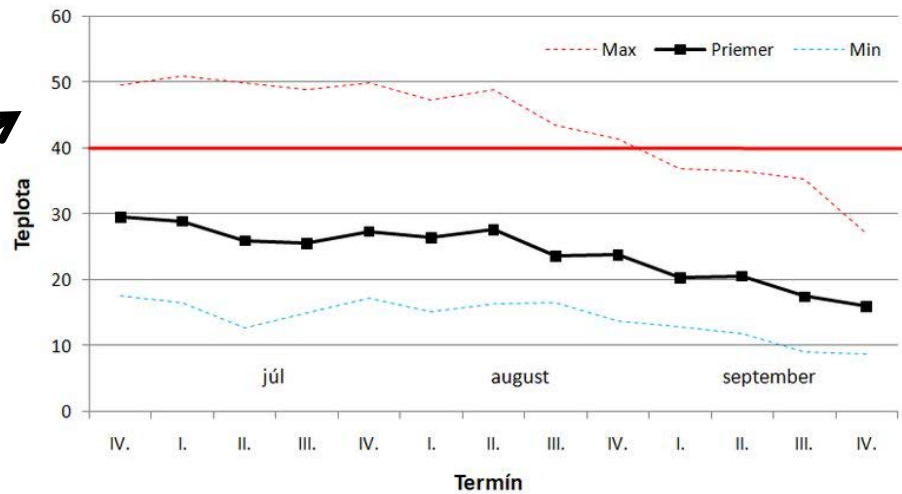

2020/ 6/26 10:40

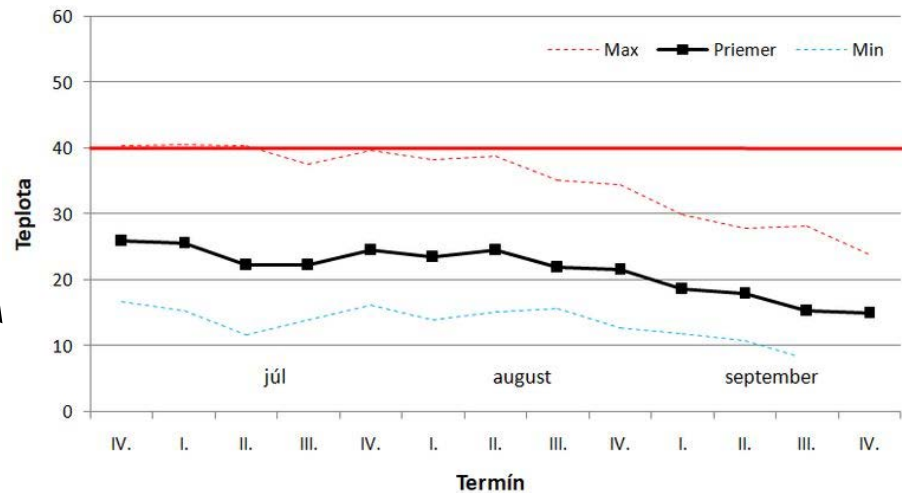

Týždenné teploty v kolónii Vaľkov - vrch podkrovia

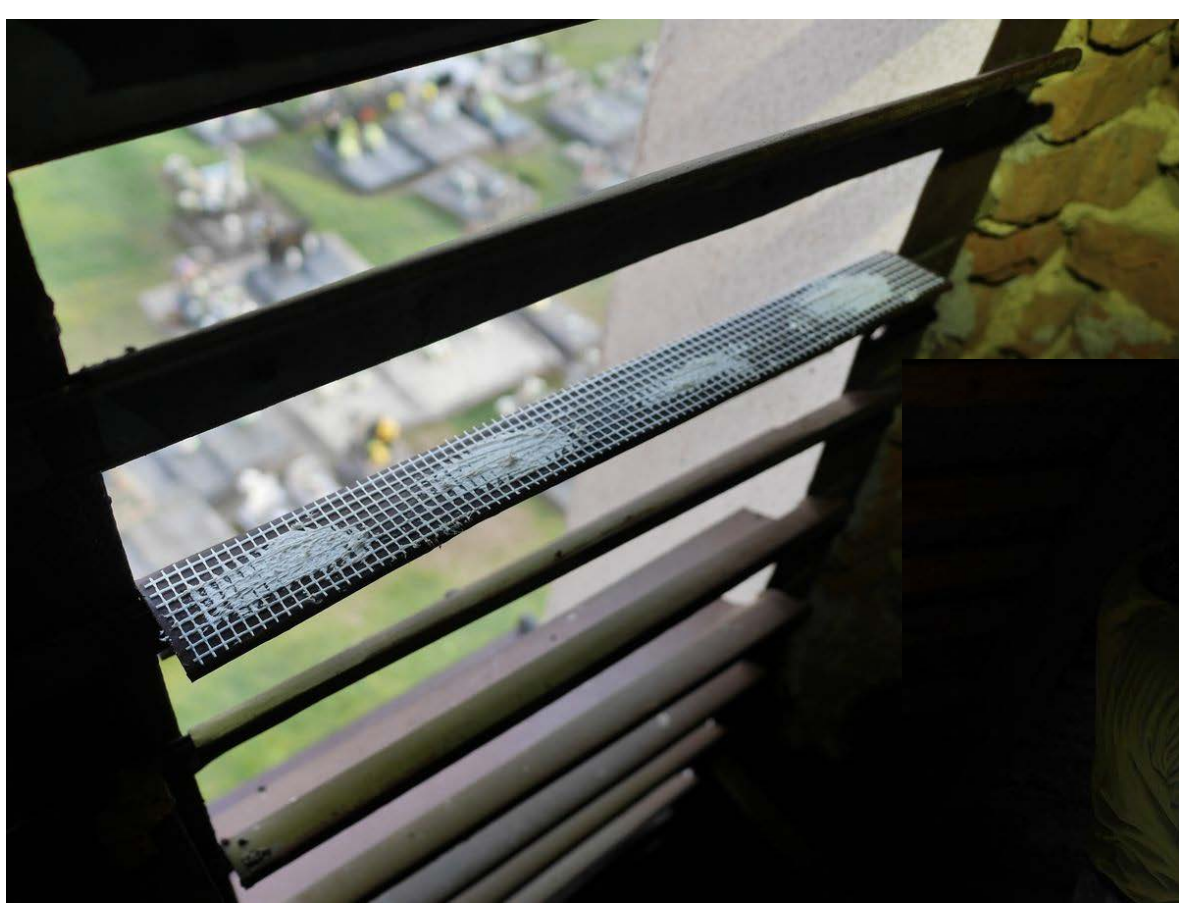
Týždenné teploty v kolónii Vaľkov - na krokve

Creating new bat shelters by installing Bat boxes / Improving secure shelter opportunities for bats in the attics

2021/4

2021/4/28 14:23

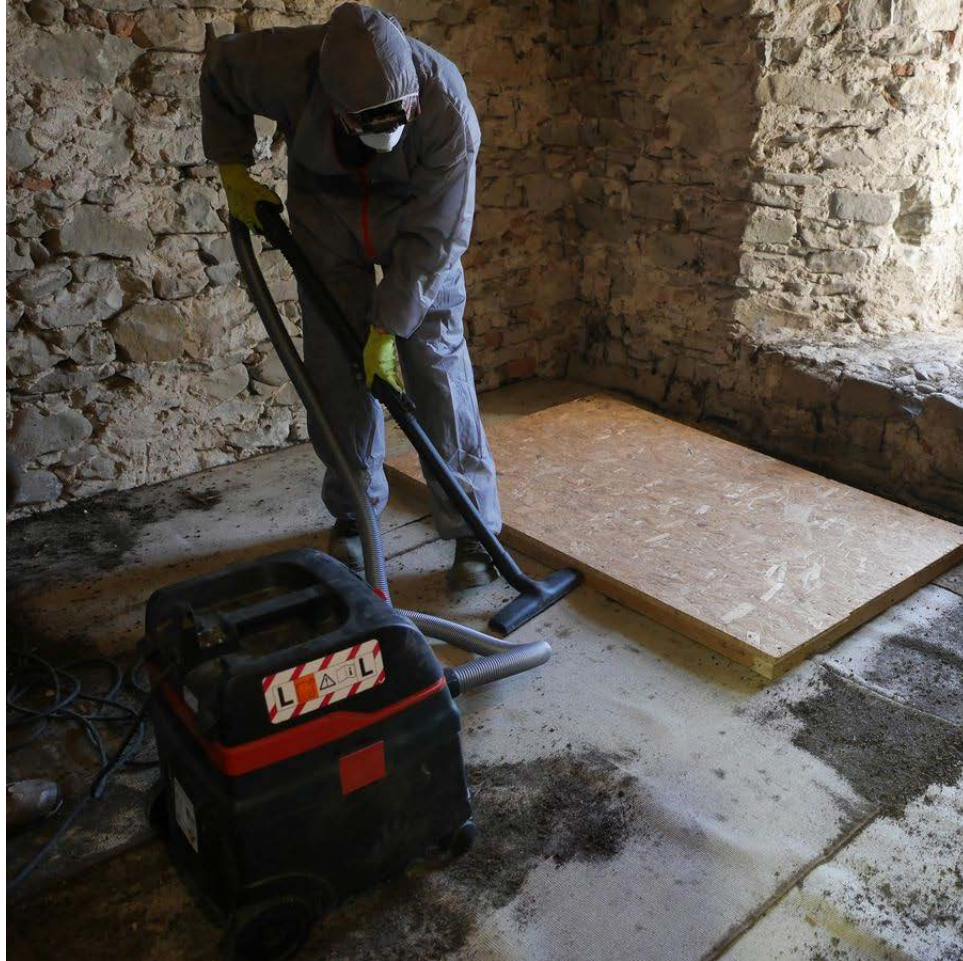

•preparation of content
and design and
assignment of
production of warning
plates (small and large)
feb2021

•start of installation
from March 2021

CHRÁNENÝ BIOTOP NETOPIEROV

Podkrovné priestory tohto objektu sú úkrytom netopierov. Všetky plánované práce, ktoré môžu ohroziť chránené živočíchy musia byť konzultované so Štátnou ochranou prírody SR (www.sopsr.sk). Ide o tieto činnosti:

- rekonštrukcia a výmena strešnej krytiny
- impregnácia a nátery drevených konštrukcií
- utesňovanie strechy a fasádne úpravy strešného štáblónu
- zásahy do vletových otvorov – uzatváranie a zmeny prekrytia okien
- zmeny spôsobu využitia podkrovného priestoru
  - výrub stromov a krov v okolí budovy
  - vonkajšie osvetlenie budovy
- pozorovanie a fotografovanie živočíchov

Všetky druhy netopierov na Slovensku sú zákonom chránené. V zmysle § 35 ods. 1 zákona 543/2002 je zakázané chráneného živočicha odchytavať, úmyselne zraňovať alebo usmrtiť v jeho prirodzenom areáli, ďalej rušiť najmä v období hniezdenia, rozmnožovania, výchovy mláďat, zimného spánku alebo migrácie.

Starostlivosť o túto kolóniu netopierov zabezpečuje:
Spoločnosť pre ochranu netopierov na Slovensku
Andraščíkova 1, 08501 Bardejov, 0910 946 793, www.netopiere.sk

Maďarsko-Slovensko-Rumunsko-Ukrajina ENI Program cezhraničnej spolupráce 2014-2020

PARTNERSTVO BEZ HRANIC
Spolufinancované Európskou úniou

Hungary
Slovakia
Romania
Ukraine

Presents for cooperating entities

.Small prizes to local people – cups and eco-bags for cooperating entities, volunteers and people who are interested to by involved into the project activities

.More than 20 volunteers and 15 cooperating parishes have so far been rewarded with this gifts

•preparation of design
and assignment of
production of
presentation tables “Bat
Friendly Building”
feb2021

•start of installation
from March 2021

OBJEKT PRIATEĽSKÝ K NETOPIEROM

Maďarsko-Slovensko-Rumunsko-Ukrajina ENI Program cezhraničnej spolupráce 2014 – 2020 „Partnerstvo bez hraníc“

V podkrovi tohto kostola žijú tri druhy netopierov. Reprodukčnú kolóniu o počte vyše 1500 samíc tvorí **netopier veľký** (*Myotis myotis*). Spravidla sa vyskytujú **podkováre malé** (*Rhinolophus hipposideros*) v počte približne 10 jedincov a štrbiny pri kamennom múre využívala donedávna skupinka **raniakov hrďavých** (*Nyctalus noctula*). Raniak je typickým stromovým netopierom, preto boli tieto jedince v kostole vzácnosťou. Raniaky sa z podkrovia presťahovali do stromových dutín v lipách, ktoré rastú pred kostolom. Samičie kolónie sa tu vďaka vhodným klimatickým podmienkam dajú ročne úspešne vyvedúť z úkrytu desiatky mláďat. V roku 2021 prešiel kostol komplexnou obnovou vrátane rekonštrukcie krovu, výmeny strešnej krytiny, strešných okien a fasádovými úpravami. Popri obnove myslela farnosť aj na ochranu netopierov, a ponechala netopierom voľné vletové otvory do podkrovia.

Netopier veľký je jedným z našich najväčších druhov netopierov (rozpätie krídel 40cm). Vytvára početné kolónie až niekoľko tisíc jedincov na jednom podkroví, kde sa rozmnožuje. Zimuje v poselzmi pri teplote cca 6-8 °C. Na zimoviská migruje aj do 200 kilometrov. Má zaujímavú lovnú stratégiu. Loví v otvorených lesoch, kde počívajú zvuky hmyzu ležierco v hrabanku. Keď zaznamená väčší hmyz, pristane a korisť - hlavne blystráky a väčšie chrčáky naháňa na zem. Vyletia z úkrytu približne 20 min. po západe slnka. Netopiere majú význam v prírode hlavne kvôli regulácii populácií hmyzu.

Podkovár malý je jedným z najmenších netopierov na svete, váži iba 5 až 9 gramov. Má silné noky, ktoré používa na uchopenie skál a kôrčiarov, a napriek malým očiam dobre vidi. Pri love je obratný, väčšinou lieta do 5 metrov nad zemou. Živí sa drobným hmyzom - medzi jeho obľúbené korisť patria muchy, komáre, mory a pavúky. Žije v teplejších lesných oblastiach, preletuje len na krátke vzdialenosti a zimuje najmä v jaskyniach, baniach a pivničkách.

Najlepšie hnojivo vzniká v noci. Netopieri trus - guano je všestranné organické hnojivo, ktoré sa zberá z miestnych zdrojov na Slovensku. Je zložené približne z 13% dusíka, 1% fosforu a 2% draslíka. Je ideálne pre lúčové rastliny, zeleninu, ovocné stromy, kvety, trávniky a okrasné rastliny.

Všetky druhy netopierov sú zákonom chránené. spoločenská hodnota netopiera veľkého aj podkovára malého je 1000,- Eur, spoločenská hodnota raniaka hrďavého je 500,- Eur.

Premonštrátsky kláštor s Kostolom svätého Jána Krstiteľa

JASOV

Objekt priateľský k netopierom

Rozsiahle podkrovie priestory kláštora poskytujú priestor pre úkryt až **ôsmych druhov netopierov**. Prvé zmienky o ich výskyte na tomto mieste nájdeme už zo začiatku 80. rokov minulého storočia, kedy tu bol najpočetnejším druhom **netopier veľký** (*Myotis myotis*) tvoriaci kolóniu samíc s počtom až vyše 500 jedincov. Tento druh však do začiatku 90. rokov úplne zmizol a nahradili ho kolónie ďalších vzácných druhov. Za najzaujímavejšie sa dajú označiť **podkováre veľké** (*Rhinolophus ferrumequinum*), **podkováre južné** (*R. euryale*) a **netopiere brvité** (*M. emarginatus*), ktoré tu vytvárajú spoločnú kolóniu so 700-900 jedincami. Letné zoskupenia týchto troch druhov netopierov sú mimoriadne vzácne a v celej Európe ich nájdeme iba na niekoľkých miestach. Menej početné, avšak tiež pravidelne sa vyskytujúce druhy sú **podkovár malý** (*R. hipposideros*), **večernica pozdná** (*Eptesicus serotinus*), **ucháč sivý** (*Plecotus austriacus*), alebo aj vzácny **netopier pobrežný** (*M. dasycnemus*). Väčšina spomínaných druhov netopierov sa sem v apríli každoročne vracia, aby zvýčajne začiatkom júna porodili a počas leta odchovali svoje mláďatá. Vďaka dlhodobému výskumu vieme, že podkováre južné sa z podkrovia Južného v septembri presunú do otvorených priestorov Jasovskej jaskyne a po období párenia - koncom októbra odlietajú na svoje zimovisko do 8 km vzdalenej Drienovskej jaskyne.

Netopiere predstavujú veľmi dôležitú súčasť našej prírody a ako **nočné hmyzožravce sú nenahraditeľnou súčasťou potravného reťazca**, ich účinná ochrana zohráva dôležitú úlohu pre nás všetkých.

Najlepšie hnojivo vzniká v noci. Netopieri trus - guano je všestranné organické hnojivo, ktoré sa zberá z miestnych zdrojov na Slovensku. Pošľa analýz je zložené približne z 13% dusíka, 1% fosforu a 2% draslíka. Je ideálne pre lúčové rastliny, zeleninu, ovocné stromy, kvety, trávniky a okrasné rastliny. Podkrovie kláštora podlieha pravidelnému monitoringu a čisteniu od guana. **Všetky druhy netopierov sú zákonom chránené.** spoločenská hodnota netopiera veľkého, netopiera brvitého aj všetkých troch druhov podkovárov je 1000,- Eur.

spoločnosť
pre ochranu
netopierov
na slovensku

Hungary
Slovakia
Romania
Ukraine

Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine
ENI Cross-border Cooperation Programme
2014-2020

bat4man.ecoedu.ro
bat4man.netopiere.sk

spoločnosť
pre ochranu
netopierov
na slovensku

Hungary
Slovakia
Romania
Ukraine

Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine
ENI Cross-border Cooperation Programme
2014-2020

bat4man.ecoedu.ro
bat4man.netopiere.sk

Co-financed by
the European Union

Batmap for bat lovers

Touristic map for bat lovers

5 layers of
sites:

1. Places to
learn more
about bats (info
panels)

2. Improved
shelters for
bats

← SK-Tulčik - Roman Catholic Church of St. Simon and Judas →

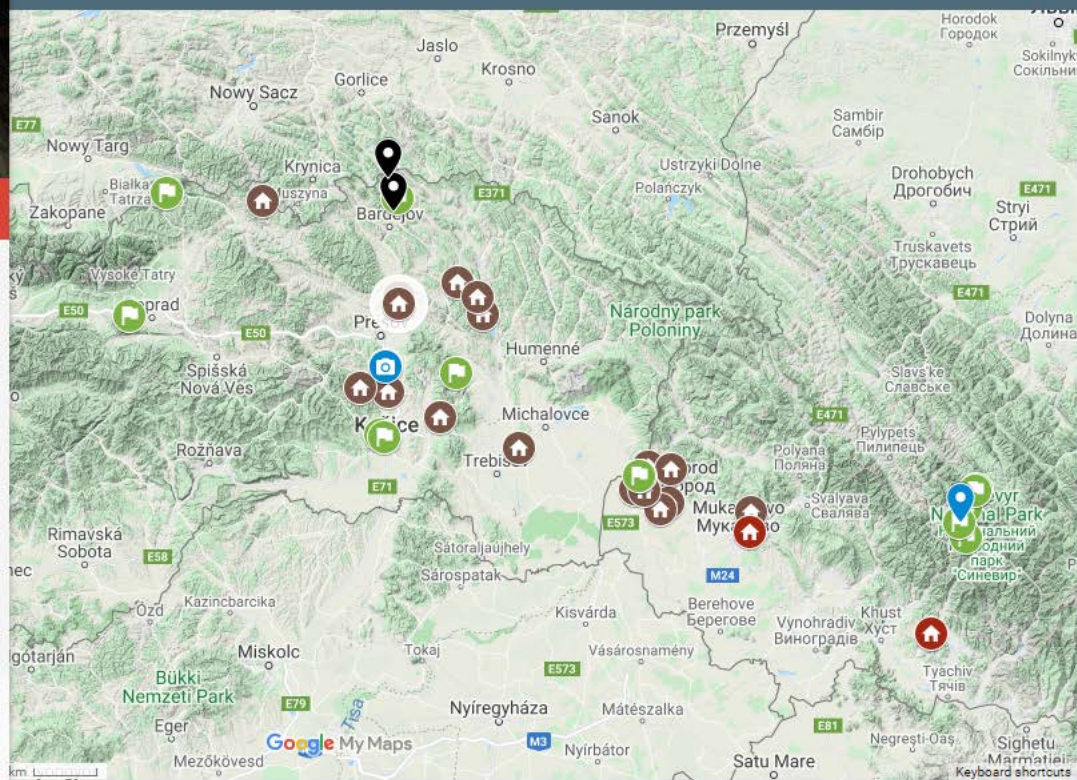
názov

SK-Tulčik - Roman Catholic Church of St. Simon and Judas

popis

We have completed cleaning the tower from guano and preparatory work for laying the floor, which makes cleaning easier in the future.

Article in Slovak language and photogallery here: <https://bat4man.netopiere.sk/lokality/tulcik-rksvsimona-a-judu-4908912-2131211.html>

Categories

Itinerary exhibition about bats

The colony is monitored by a live-stream camera

Places to learn more about bats (info panels)

Improved shelters for bats

Public events

Live stream - Kaštieľ Petrovany

09-06-2021 11:49:02

LIVE stream 2021

Interactive itinerary exhibition travels through the regions

B4M_rollup_01

B4M_rollup_02

B4M_rollup_03

B4M_rollup_04

B4M_rollup_05

B4M_rollup_06

B4M_rollup_07

B4M_rollup_08

B4M_rollup_09

B4M_rollup_10

Events for public

Workbook for children in 4 languages

We are preparing...

- .Documentary film with narration in 5 languages
- .Bat box preparation workshop
- .Production of floors for guano capture
- .Guideline of bat protection in 5 languages (AJ, HU, SK, RO, UA)

Thank you for your attention!

spoločnosť
pre ochranu
netopierov
na slovensku

Hungary
Slovakia
Romania
Ukraine

PARTNERSHIP
WITHOUT BORDERS

bat4man.ecoedu.ro
bat4man.netopiere.sk

Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine
ENI Cross-border Cooperation Programme
2014-2020

Co-financed by
the European Union